

Lausunto 30.11.2021
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 226/2021 vp

Hallituksen esitys laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry (jatkossa PAM) lausuu sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyynnöstä hallituksen esitykseen liittyen vuoden 2021 loppuun saakka voimassa olevia tartuntatautilain covid-19-epidemiaan liittyvien väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkamiseen sekä säädöksiin tehtäviin lisäyksiin.

PAM kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja tuoda palvelualojen työntekijöiden näkökulmia osaksi päätöksentekoa. Esitettävillä muutoksilla on merkittäviä vaikutuksia palvelualan yritysten toimintaan ja siten työntekijöiden arkeen, työturvallisuuteen sekä mahdollisuuteen tehdä työtä omalla alallaan.

PAM on ottanut kantaa myös nyt lausuttavana olevaan esitykseen sen luonnosvaiheessa (VN 28239/2021).¹ Aiemmassa lausunnossaan PAM on nostonut laajasti esille huomiotaan liittyen nyt käsittelyssä olevaan esitykseen ja toivoo valiokunnan tutustuvan myös tuohon kokonaisuuteen. Tässä lausunnossaan PAM haluaa nostaa sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomioitavaksi omassa työssään kuitenkin ensisijaisesti seuraavat kokonaisuudet:

- 1. Koronatodistuksen käyttöön annettavan koko aukioloa koskevan tarkennuksen määrittelyä tulee selkeyttää**
- 2. Koronatodistuksen käyttöä ei tule sitoa rajoitusten voimassaoloon**
- 3. Koronapassin käyttöä valvovien työntekijöiden turvallisuuteen on kiinnitettävä huomiota**
- 4. Työntekijöiden tukeminen, jos rajoitteita joudutaan vielä radikaalisti lisäämään**

Hallituksen esityksessä esitetään seuraavia muutoksia nyt voimassa olevaan lakeihin:

- *Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikaista rajoittamista ja valvontaa koskevien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin 30.6.2022 asti.*
- *Koronatodistuksen eli ns. koronapassin käyttöä jatkettaisiin 30.6.2022 asti.*

¹ <https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/lausunnot/01lausunnot-2021/pamin-lausunto-vn-282392021-esitysluonnos-laeiksi-tartuntatautilain-valiaikaisesta-muuttamisesta-ja-liikenteen-palveluista-annetun-lain-valiaikaisesta-muuttamisesta.pdf>

Lausunto 30.11.2021

Sosiaali - ja terveystieteiden
Sosiologi - ja terveystieteiden

- Koronatodistuksen käyttöä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin kohdentamalla käyttö koskemaan yleisötilaisuuden ja tilan koko aukioloaikoja.
- Jatkettaavaksi 30.6.2022 asti esitetään myös henkilöliikenteessä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa koskevia säännöksiä ja niiden valvontaa, tarkastuksia, määräyksiä, pakkokeinoja, toimivaltaisia viranomaisia ja tietojen saantioikeutta koskevien säännösten voimassaoloa.
- Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi väliaikainen säännös kuntien velvollisuudesta myöntää EU:n digitaalinen koronarokotustodistus EU:n ulkopuolella rokotetuille.
- Matkustajamäärien väliaikaista rajoittamista henkilöliikenteessä ja tilojen väliaikaista sulkemista koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että säädetyistä viranomaisen päätöksenteon kriteereistä poistetaan covid-19-taudin ilmaantuvuus.
- Kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todettujen tartuntaryppäiden kriteeriä tarkennettaisiin siten, että säännöksen soveltaminen edellyttää, että tartuntaryppäät alueella ovat merkittäviä ja ne voisivat aiheuttaa riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.
- Tartuntatautilainväliaikaisia terveysturvalliseen maahantuloon liittyvien 16 a–16 g §:ssä olevien säännösten voimassaoloa ehdotetaan myös jatkettavaksi. Nykyisten väliaikaisten säännösten päättymisen jälkeenkin Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytettäisiin luotettavaa todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta covid-19-taudista, saadusta hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta covid-19-testistä.

Rajoitusten jatkoon tarpeellisuutta perustellaan esityksessä rokotekattavuuden kasvun pysähtymisellä oletettavasti jo tämän vuoden lopulla. Kevään 2022 osalta esityksen taustaanalyysissä pidetään todennäköisenä, että rokottamattomien lukumäärän ollessa yhä huomattava, tulevat COVID-19-potilaat kuormittamaan terveydenhuoltoa myös keväällä. Nyt esitettävien rajoitusten jatkolla ja tarkennuksilla oletetaan esityksen mukaan olevan eniten vaikutuksia juuri rokottamattomien toimintaan. Esityksessä olevan THL:n arvion mukaan erikoissairaanhoidon kapasiteetti on riittävä epidemian vuoksi hoitoon joutuvien potilaiden hoitamiseksi ilman erillisiä rajoitustoimia vasta toukokuussa 2022.

1. Koronatodistuksen käyttöön annettavan koko aukioloa koskevan tarkennuksen määrittelyä tulee selkeyttää

Esityksessä esitetään koronatodistuksen voimassaolon lisäksi muutoksia todistuksen käyttöön (58 i §:n 2 momentti). Koronatodistuksen käyttöä muokattaisiin siten, että jatkossa rajoituksia ei tarvitsisi noudattaa, jos todistus on käytössä koko kyseisen liikkeen aukiolon tai tapahtuman keston ajan. Tällä hetkellä koronatodistus on ollut käytössä ilta-painotteisesti siten, että yritykset ovat ottaneet todistuksen käyttöön vain tietyinä kellonaikana. Tämä käytäntö on osoittautunut THL:n arvion mukaan sellaiseksi, joka saattaa vähentämisen sijaan lisätä tartuntojen riskejä.

Lausunto 30.11.2021
Sosiaali - ja terveystoimikunta

Tehtävän lisäyksen myötä tämänhetkinen käytäntö, jossa esimerkiksi ravintola ei alkuillasta vaatisi asiakkailtaan koronatodistusta mutta tekisi näin kello 23 jälkeen, ei siten olisi enää mahdollinen. Esityksessä todetaan, että toteutuessaan tämä lisäys mahdollisesti pienentäisi aluksi ravitsemisliikkeiden, yleisötilaisuuksien ja muiden tilojen asiakasmääriä, kun liikkeet joutuisivat rajaamaan asiakaskuntaansa laajemmin. Edellä mainitusta syystä johtuen, jos lisäys nähdään välttämättömänä, PAM pyytää selkeyttämään mitä tarkoitetaan määritetyllä koko aukioloajalla. Esimerkiksi tällä hetkellä rajoitusten koskiessa kaikkia anniskelu-oikeuksilla varustettuja ravintoloita jo kello 17 alkaen, on epäselvää, kuinka tätä määritettyä noudatettaisiin nykyisten rajoitusten puitteissa, jos ravintola esimerkiksi sulkee tarjoilunsa aamupalan jälkeen ja avaa uudelleen illalliskattauksia varten tai vastaavasti toimii sekä lounasravintolana, että illallista tarjoavana ravintolana. Tältä osin on hyvä tarkentaa, onko esityksessä tarkoitettua koko yhtämittaista aukioloa vai esimerkiksi ravintolan yhtäjaksoista aukioloaika. Tämän määrittelyn selkeytys on huomattavassa roolissa asiasta viestimisen ja yhteisten pelisääntöjen selkeytyksessä.

Lisäksi PAM pitää tärkeänä, että tehtäessä tämänkaltaisia rajoituksia otetaan huomioon myös hallituksen esityksessä esille nostettu rajoituksen tuoma asiakaspaikkojen väheneminen. Erityisesti ravintola-ala on jo nyt erittäin herkällä ja nopeasti tehtävä muutos todistuksen käyttöön saattaa aiheuttaa yrityksille ylitsepääsemättömiä haasteita jo entisestään mahdolltomassa tilanteessa. Tämän vuoksi PAM katsoo, että tehtäessä rajoituksia tulisi THL:n riskipotentiaalitaulukon arvioinneilla olla merkitystä rajoitusten kohdistumisessa kaikilla aloilla. PAM toivoo, että osana tehtävää lainsäädäntöä selvitetään samalla mahdollisuutta rajata tehtävä tarkennus koronatodistuksen käytöstä THL:n riskipotentiaalitaulukon mukaisesti, siten että tehtävä tarkennus koskisi ensisijaisesti vain korkean riskin tilaisuuksia ja muutoin laaja käyttöönotto olisi toiminnanharjoittajan omassa harkinnassa.

2. Koronatodistuksen käyttöä ei tule sitoa rajoitusten voimassaoloon

PAM pitää erittäin valitettavana, että koronatodistuksen käyttö sidotaan edelleen rajoituksiin. PAM pitää edelleen välttämättömänä selvittää uudelleen koronapassin tämänhetkisiä käytäntöjä sekä siten myös mahdollisuutta laajentaa passin käyttötapoja. PAM pitää tärkeänä laajentaa toiminnanharjoittajan vapaaehtoisuuteen perustuvia todistuksen käyttötapoja erityisesti sellaisissa tilanteissa, jossa terveysturvallisen ympäristön tarjoaminen olisi keino palauttaa kysyntää palvelualojen yrityksiin myös rajoitusten ulkopuolella.

3. Koronapassin käyttöä valvovien työntekijöiden turvallisuuteen on kiinnitettävä huomiota

Lausunto 30.11.2021

Sosiaali- ja terveystieteiden

Koronapassin osalta PAM pitää lisäksi tärkeänä, että todistusten tarkastamista tekevien palvelualan työntekijöihin kohdistuvaan aggressiiviseen käytökseen koronapassin tarkastamiseen liittyen puututaan tehokkaasti myös valtiovallan toimesta sekä etsitään toimivia keinoja passin tarkastamiseen ensimmäisessä asiakaskontaktissa.

4. Työntekijöiden tukeminen, jos rajoitteita joudutaan vielä radikaalisti lisäämään

PAM pitää toivottavana, että tulevana keväänä ja talvena ei tarvittaisi vuoden 2020 tai 2021 kaltaisia rajoitteita. PAM pitää kuitenkin tärkeänä tuoda esille, että tarve varautua koronapandemian kaltaisiin tulevaisuuden pandemioihin on olemassa. PAM näkee tärkeänä, että näihin tilanteisiin varaudutaan luomalla myös työntekijöiden suojaksi toimenpidemalleja, joita nyt ei ole ollut käytössä. Tässä pandemiassa tässä on osittain epäonnistuttu.

PAM katsoo, että jos liikkeiden toimintaa tullaan jatkossa joko osana koronapandemiaa tai mahdollisia tulevia pandemioita rajoittamaan, tulee samalla ottaa käyttöön palkanmaksutukiohjelma, joka varmistaa sekä työntekijöiden toimeentulon suoraan yritysten palkanmaksujärjestelmän kautta, että työsuhteiden sujuvan jatkumisen, kun rajoituksista luovutaan. Varauduttaessa tulevaisuudessa pandemioihin tai koronapandemian uudelleen radikaalisti pahenemiseen, tulee peruseriaatteena olla, että ennen elinkeinovapauden kaltaisia perusoikeuksia rajoittavia päätöksiä on myös tiedossa, miten rajoitusten seuraukset korvataan niistä kärsiville.

Tämän lisäksi nykyisen pandemian uudelleen radikaalisti huonontuessa tai uusien pandemioiden syntyessä on merkittävää, että ansiopäivärahan viiden päivän korvaukseton omavastuu aika poistetaan pandemiatilanteesta ja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan lisätään valtion rahoittama väliaikainen korotus, joka helpottaisi kriisialojen työntekijöiden ahdinkoa. Koronakriisin ja elinkeinotoiminnalle asetettujen rajoitustoimien johdosta lomautettujen ja irtisanottujen työntekijöiden työttömyysturvan tason tulisi olla vähintään 85-90 prosenttia sitä edeltäneestä palkasta. Se toteutettaisiin korottamalla ansiopäivärahan laskennassa käytettyä prosenttiosuutta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusteena olevan päiväpalkan erotuksesta vähintäänkin taitekohdan alittavien palkkojen osalta. Tukemalla työntekijöitä voidaan estää kriisin paheneminen taloudellisesta sosiaalisesti kriisiksi.

Helsingissä 30.11.2021

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Annika Rönni-Sällinen
puheenjohtaja

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

Lausunto 30.11.2021
Sosiaali - ja terveystoimikunta

*Lisätietoja:
Eveliina Reponen
yhteiskuntasuhteiden vastaava
puh. +358438267960
eveliina.reponen@pam.fi*

PAM	Jäsenyys ja liittyminen	030 100 600	Service på svenska	030 100 640
	www.pam.fi			
Palvelualojen ammattiliitto	Jäsenten työsuhteasiat	030 100 620	Arbetslöshetskassa	020 690 211
Servicefacket	Työttömyyskassa	020 690 211	Vaihde/Växel	020 774 002